

Aan: AB SWV Helmond-Peelland VO
Van: DB SWV Helmond-Peelland VO
Datum: 3 februari 2017

Onderwerp

Onderwijszorgarrangement van SWV Helmond-Peelland VO en gemeenten in de regio (hierna te noemen ONZO)

Beslispunten

1. In te stemmen met het uitvoeren van arrangement ONZO, zijnde een maatwerkarrangement dat per casus wordt aangepast.
2. In te stemmen met de veranderde werkwijze van de adviescommissie toewijzingen (ACT): aanvragen die zowel onderwijsondersteuning als mogelijk zorg voor leerling en/of gezin betreffen, worden in de ACT besproken met ouders, zorgcoördinator én jeugdhulpdeskundige.
3. Het budget dat beschikbaar is voor maatwerk en maatwerk ambulante ondersteuning aan te wenden voor de kosten van onderwijsondersteuning in het kader van ONZO.

Inleiding

In juli 2016 is de projectgroep onderwijszorgarrangementen (hierna te noemen: ONZO) met vertegenwoordigers van het speciaal onderwijs, regulier onderwijs, gemeente(n), SWV Helmond-Peelland VO en jeugdarts voor het eerst bij elkaar geweest. De opdracht die deze projectgroep van de besturen van SWV Helmond-Peelland VO en de betreffende gemeenten kreeg, was te komen met mogelijke nieuwe onderwijszorgarrangementen die moeten leiden tot passend onderwijsondersteuningsaanbod voor leerlingen die daarover nu (nog) niet kunnen beschikken.

Doelstelling:

- Verkennen van de aard en omvang van de veronderstelde problematiek.
- Adviseren over passende oplossingen inclusief de bekostiging/facilitering daarvan.
- Adviseren over de wijze van toeleiding naar en uitstroom (bij voorkeur naar reguliere setting).

De werkgroep heeft zich laten adviseren door een expertgroep (circa 30 personen werkzaam in diverse functies in het onderwijs en jeugdhulp/-zorg. Deze werkwijze heeft geleid tot de volgende bevindingen:

- Er zijn diverse doelgroeprofielen te onderscheiden.
- Leerlingen die tot de doelgroepen behoren, komen voor op allerlei ondersteuningsniveaus en onderwijsniveaus.
- In totaal gaat het bij benadering jaarlijks om circa 300 leerlingen in SWV Helmond-Peelland VO.
- De gemiste ondersteuning is soms een (kleine) aanvulling op de basisondersteuning zoals nu in de scholen wordt geboden (ruim 200) tot zwaardere ondersteuning.
- Er is in sommige gevallen sprake van leerlingen die niet kunnen functioneren in een klassikale setting.
- De gevraagde ondersteuning is in zeven categorieën (doelgroeprofielen) samen te brengen.

De doelgroep van ONZO betreft leerlingen die behoren tot SWV Helmond-Peelland VO én woonachtig zijn in een van de negen gemeenten waarin SWV Helmond-Peelland VO acteert. Voor leerlingen die buiten SWV Helmond-Peelland VO wonen, maar wel tot het samenwerkingsverband behoren, zullen per geval afspraken gemaakt moeten blijven worden met de betreffende gemeente over inzet (jeugd)zorg voor jongere en/of gezin. Hieronder wordt kort ingegaan op ONZO: wat is het, hoe is de toegang geregeld, de financiering en de monitoring.

ONZO: wat is nieuw

- Onderwijsondersteuning en ondersteuning voor de jongere of zijn gezin worden *gelijktijdig* aangeboden.

- Naast de ouders, sluiten zorgcoördinator van aanvragende school en optioneel jeugdprofessional van aanvragende school aan bij het gesprek met de ACT over de ondersteuningsvraag.
- Ingeval er sprake is van een mogelijk ONZO-arrangement, wordt de ACT uitgebreid met een vaste jeugdhulpdeskundige vanuit de jeugdzorg die de mogelijkheid heeft zaken direct zelf te regelen.
- Altijd maatwerk: de knoppen van het menu kunnen naar behoefte worden aangevinkt (en ook toegevoegd).

ONZO: wat is het

Zorgcoördinatoren in SWV Helmond-Peelland VO weten de weg te vinden naar SWV Helmond-Peelland VO als er onderwijsondersteuning nodig is. Zij sturen een digitale aanvraag in, en daarna volgt doorgaans een persoonlijk gesprek waarvoor ouders en zorgcoördinator worden uitgenodigd. Soms blijkt tijdens het invullen van de aanvraag dat het niet uitsluitend om een onderwijsondersteuningsvraag gaat, maar dat er ook jeugdhulp of zorg voor jongere en/of gezin nodig is om de kans op een succesvolle aanpak te vergroten.

Onderstaand schema is een voorbeeld om weer te geven hoe het mogelijk is dat ONZO altijd een andere invulling krijgt. Het schema is geen statisch gegeven en zal veranderen, afhankelijk van de benodigde ondersteuning. De vraag moet leidend zijn en niet het (bestaande) aanbod. In de kolom vo is de *basisondersteuning* opgenomen. Deze ondersteuning biedt elke vo-school in SWV Helmond-Peelland VO. Als een leerling onvoldoende ondersteuning geboden kan worden in het vo, kan de betreffende vo-school bij SWV Helmond-Peelland VO een beroep doen op *extra ondersteuning*. Dit gebeurt door de zorgcoördinator die toegang heeft tot het digitaal informatiesysteem (DIS) van SWV Helmond-Peelland VO en via deze digitale omgeving bij de adviescommissie toewijzingen (ACT) van SWV Helmond-Peelland VO een aanvraag doet. Dit betreft doorgaans inzet van ambulante ondersteuning, extra toegang, syntheseklas, integratieklas, soms maatwerk. Mocht deze inzet onvoldoende (b)lijken, dan komt het vso in zicht en wordt een tlv-vso verstrekt.

SWV Helmond-Peelland VO heeft nu geen mogelijkheid jeugdzorg toe te wijzen. De aanvragen die besproken worden met ouders en zorgcoördinatoren van de aanvragende scholen betreffen in eerste instantie een vraag om onderwijsondersteuning. Ruim drie jaar werken op deze wijze heeft geleerd, dat het juist in meer complexe vraagstukken vaak gaat om een gecombineerde vraag: onderwijsondersteuning en zorg voor de jongere en/of het gezin. Door de kolom vo+ uit te breiden met mogelijke inzet van jeugdzorg, kunnen naar verwachting meer leerlingen langer functioneren in het regulier vo. In de kolom vso hoort de onderwijsondersteuning en zorg thuis die in het vso 'standaard' zijn. Mocht een leerling ondanks de gecombineerde inzet van zorg en onderwijs in het vso toch nog onvoldoende ondersteuning ervaren in het vso, dan kan er mogelijk zelfs vso+ in beeld komen. Dit zal zeer zelden voorkomen en het gaat dan doorgaans om leerlingen die om diverse redenen, niet schoolbaar zijn. Het betreft de leerlingen die uitvallen of dreigen uit te vallen en het risico lopen thuiszitters te worden. *Er is alleen dan sprake van een ONZO-traject als er sprake is van ondersteuning vanuit onderwijs én vanuit zorg voor (gezin en/of) leerling.*

gesprek, weten alle betrokken partijen wat de afspraken zijn. De gemaakte afspraken worden gemonitord in het digitaal informatiesysteem (DIS) van SWV Helmond-Peelland VO.

Het gesprek wordt afgesloten met een samenvatting van de gemaakte afspraken: iedere deelnemer weet wat er van hem/haar verwacht wordt. De ACT benoemt de voorgenomen inzet van onderwijsondersteuning (bijvoorbeeld ambulante ondersteuning), en de jeugdhulpdeskundige benoemt de inzet van jeugdzorg/hulp (bijvoorbeeld cursus 'ouders die scheiden, wat nu'). Aan ouders wordt de vraag gesteld op welke wijze zij een bijdrage gaan leveren aan de oplossing. Zowel de ACT als de deskundige jeugdzorg (laten) een beschikking opstellen ter bekrachtiging van voorgenomen besluiten.

De gemaakte afspraken (wijze van overdragen en borgen mogelijke voortgang ondersteuning na afsluiting traject én bepaling wanneer een ONZO-traject als afgesloten beschouwd wordt) worden direct na de vergadering (besluiten en actielijst) meegegeven aan gespreksdeelnemers en in DIS gehangen (door secretaris ACT).

Er worden tevens afspraken gemaakt over de duur van het traject, evaluatiemomenten en de rol van de school, ouders, leerling en hulpverlener. Duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de voortgang en evaluatie. Verwachtingen en resultaatafspraken zijn helder. De leerling, de ouder en de school weten ieder wat er van hem of haar verwacht wordt.

Beoogd effect

- Minder thuiszitters.

Dit voorstel is in overeenstemming met de volgende *uitgangspunten* (bron: Ondersteuningsplan SWV Helmond-Peelland VO, 2014-2018, pagina 9):

Samen verantwoordelijk: alle partners van SWV Helmond-Peelland VO werken vanuit een professionele houding en nemen verantwoordelijkheid om voor iedere leerling een passende oplossing te vinden in de regio.

Ouders betrekken: de scholen in het SWV werken dialooggestuurd. Als de basisondersteuning onvoldoende blijkt te zijn voor een leerling, gaat de school in gesprek met de ouders. Als er extra ondersteuning wordt ingezet, blijft de school het contact voor ouders.

Doelmatig en opbrengstgericht werken: het SWV werkt efficiënt en effectief zodat zo veel mogelijk middelen kunnen worden ingezet op de werkvloer. Processen worden zo eenvoudig mogelijk georganiseerd.

Resultaten

Dit voorstel draagt bij aan de *resultaten* zoals benoemd (bron: Ondersteuningsplan SWV Helmond-Peelland VO, 2014-2018, pagina 9):

- Er zijn arrangementen gerealiseerd die bijdragen aan het verminderen van vso-plaatsen.
- Het aantal thuiszitters daalt in de ondersteuningsplanperiode met 50%.
- Er zijn afspraken met de gemeenten gemaakt om te komen tot een optimale aansluiting onderwijs-jeugdzorg.

Argumenten

1.1. *Eén arrangement en toch maatwerk*: door eenmalig goed te beschrijven hoe de samenwerking in integrale toewijzing van onderwijsondersteuning en jeugdzorg kan plaatsvinden, zijn we een flinke stap op weg naar de feitelijke uitvoering van het vormgeven van de zorg rond de leerling (*wrap around care*). Het arrangement ONZO biedt de mogelijkheid per casus te bespreken, met professionals en met ouders, welke oplossingsrichtingen gekozen worden.

2.1. *Gebruikmaken van bestaande structuren*: de werkwijze van de ACT heeft de laatste jaren bewezen een effectieve en prettige te zijn. Ouders en zorgcoördinatoren zijn tevreden. Door via deze commissie ook de mogelijke jeugdhulp/jeugdzorg te bespreken, bereiken we dat de jeugdprofessional vanaf het begin betrokken is bij de leerling. Juist in een vroegtijdig stadium is het meer vanzelfsprekend met elkaar in gesprek te gaan.

3.1. *Geen extra budget nodig*: bij de ontwikkeling van ONZO werd al sneller duidelijk dat er niet specifiek extra geld nodig is voor de uitvoering van dit arrangement. Vanuit SWV Helmond-Peelland VO is het budget maatwerk hiervoor bij uitstek geschikt. Vanuit de gemeenten zijn ook budgetten beschikbaar. Hierover dienen de gemeenten zelf een besluit te nemen. De

verwachting is dat er geen toename van kosten zal zijn, maar eerder een veranderde, meer integrale wijze, van toewijzen hulp.

Kanttekeningen

- 2.1. *Veranderingen worden niet altijd als verbeteringen ervaren:* de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet zijn vrij recent van kracht gegaan. Deze wetswijzigingen hebben op zowel de professionals in het onderwijs als in de jeugdzorg flinke impact gehad. Net nadat deze veranderingen ingedaald lijken te zijn, komen gemeenten en SWV Helmond-Peelland VO met opnieuw een gewijzigd uitvoeringsbesluit. Deze verandering komt niet voort uit bestuurlijke of financiële motieven maar uit de breed gedragen wens bij veel werkers in de betreffende domeinen: leveren van maatwerk en integraal arrangeren. Dit arrangement kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Door gebruik te maken van bestaande structuren waarin ouders een belangrijke gesprekspartner zijn, kunnen ouders en scholen als primair verantwoordelijken voor opvoeding respectievelijk onderwijs, *ondersteund* door professionals, werken aan de optimale ontwikkeling van het kind.
- 2.2. *Individueel maatwerk is niet altijd lonend:* het kan blijken dat er (kleine) groepjes leerlingen zijn, die baat hebben bij eenzelfde gecombineerde aanpak van zorg en onderwijs. In die gevallen is het zinvol te inventariseren of het goed is het individueel maatwerk, om te zetten in een collectief arrangement. Hier is voorzichtigheid geboden omdat juist collectieve arrangementen onbedoeld een aanzuigende werking kunnen hebben.
- 2.3. *Soms zijn er geen oplossingen:* in de ideale samenleving gaan alle kinderen naar school en zijn er geen kinderen met (grote) problemen. Dit ideaal zal nooit werkelijkheid worden. Heel soms moet erkend worden dat inzet van onderwijs en/of jeugdhulp niet aan de orde is of kan zijn, zonder de veiligheid van het kind in gedrang te brengen. Als gedurende het traject ONZO blijkt dat een onderwijsoplossing niet aan de orde is of kan zijn, en de leerling niet (terug) naar school kan, moet op enig moment het besluit genomen worden dat een ander uitstroomperspectief ingezet moet worden. Dat kan bijvoorbeeld dagbesteding of arbeid zijn.
- 3.1. *Aanname dat het aantal ondersteuningsvragen niet toeneemt:* bij de beschrijving van ONZO is ervan uitgegaan dat de toegang tot de ondersteuning zal wijzigen maar niet zozeer de omvang van de ondersteuningsvraag. Immers de ondersteuning, zowel vanuit de zorg als vanuit onderwijs, is nu ook al beschikbaar en toegankelijk voor ouders en kinderen. Wel kan het zijn dat door deze manier van werken ook ouders bereikt worden die voorheen als zorgmijders bekend stonden. Het zou kunnen betekenen dat de kosten van ondersteuning voor jongere en/of gezin dan op de korte termijn stijgen. Dit zou mogelijk ook kunnen betekenen dat door deze vroegtijdige (relatief lichte) interventies, op langere termijn minder zware zorg ingezet hoeft te worden. Het is lastig voorspellingen te doen op de lange termijn en juist daarom interessant om de totale groep jongeren en hun ondersteuningsvraag langdurig te monitoren. Bij de beoordeling van de ondersteuningsvraag is de integrale aanpak (van het hele systeem) belangrijk: hoe kan het gezin geholpen worden bij de ondersteuning van de jongere, denk aan opvoedondersteuning, maatschappelijk werk, schuldsanering, verslavingsbehandeling, enz.)

Middelen

Hieronder is inzichtelijk gemaakt welke middelen beschikbaar zijn en kunnen worden ingezet.

Actoren	Maatwerk voor leerlingen die zowel onderwijs als zorg nodig hebben: ONZO	
	BESCHIKBAAR	BENODIGD
SWV Helmond-Peelland VO	Totaal € 200.000 per jaar	PM
Gemeenten		
Zorgverzekeraars?		
Wet langdurige zorg?		
Participatiewet?		

Vervolgstappen

1. Besluitvorming SWV Helmond-Peelland VO en alle afzonderlijke colleges van B & W.
2. Besluitvorming OOGO juni 2017.
3. Implementatieplan opstellen door gemeente(n) en SWV Helmond-Peelland-VO.
4. Implementatie en start vanaf 1 augustus 2017.
5. Plan van evaluatie maken en door gemeenten en SWV Helmond-Peelland VO gezamenlijk laten uitvoeren. Opleveren eerste uitgebreide evaluatie 1 augustus 2019.
6. Mogelijkheden onderzoeken voor uitbreiding werkwijze naar po en mbo.

De notitie is in de bestuursvergadering op 10 april 2017 vastgesteld.

H. Schapenk
Voorzitter